

Josephus A. J. I, 3, 6: Βηρωσσός (*), ἀνὴρ Χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφομένοις (fr. 7 not.). — Syncell. p. 28, B: Βήρωσσος δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βαβυλωνιακῶν φησι γενέσθαι μὲν αὐτὸν κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν (fr. 1). — Tatian. Or. adv. Gr. c. 58: Βηρωσσός, ἀνὴρ Βαβυλωνίος, ἱερεὺς τοῦ παρ' αὐτοῖς Βήλου, κατ' Ἀλέξανδρον γεγονώς (qui Alexandri ætate vivit, non vero, natus est.), Ἀντιόχῳ τῷ μετ' αὐτὸν τρίτῳ (Antiocho Soteri) τὴν Χαλδαίων ἱστορίαν ἐν τρισὶ βιβλίοις κατατάξας, καὶ τὰ περὶ τῶν βασιλείων ἐκθέμενος, ἀφηγεῖται κτλ. (v fr. 14 not.)... Βηρωσσός δὲ ἐστὶν ἀνὴρ ἰκανώτατος, καὶ τούτου τεκμήριον Ἰόδας, δς, περὶ Ἀσσυρίων γράφων, παρὰ Βηρωσσῷ φησι μεμαθηκέναι τὴν ἱστορίαν. Εἰσὶ δὲ αὐτῷ βίβλοι Περὶ Ἀσσυρίων δύο. Tatiani locum repetit Eusebius in P. E. p. 488, A (fr. 14 not.), ubi libri pro Ἀντιόχῳ τῷ μετ' αὐτὸν τρίτῳ perperam exhibent: Ἀ. τῷ μετὰ Σέλευκον τρίτῳ. Quæ conflata sunt ex Ἀ. τῷ μετ' αὐτὸν τρίτῳ et Ἀ. τῷ μετὰ Σέλευκον. Antiochus Soter regnare cœpit ab anno 280; tum igitur jam provectus ætate Berossus erat. Nec longe post annum 280 historiam suam Berosum Antiocho

dedicasse probabiliter statuit Clinton. F. H. ad an. 279 (*). — Apud Syncell. p. 14, B, Manetho, qui sub Ptolemæo I et II, floruit, scripsisse dicitur κατὰ μίμησιν Βηρωσσῷ πεπλασμένα κατὰ τοὺς αὐτοὺς σχεδόν που χρόνους ἢ μικρὸν ὑστερον (**).

Quæ præterea de vita Berosi traduntur, apud Vitruvium legis atque Plinium. Quorum ille (IX, 4. fr. 24) narrat Berosum in Co insula scientiæ astrologiciæ scholam aperuisse, Plinius vero (VII, 37. fr. 25) refert ei propter divinas prædictiones Athenienses publice in Gymnasio statuam inaurata lingua statuissse (?). His junge quæ de Beroso, patre Sibyllæ, fabulatur Justinus Martyr Coh. ad Gr. c. 30: Ταύτην (sc. Σίβυλλαν) δὲ ἐκ μὲν Βαβυλωνίως ὠρμηθεῖν φασι, Βηρωσσῷ τοῦ τὴν Χαλδαϊκὴν ἱστορίαν γράψαντος θυγατέρα οὔσαν, εἰς δὲ τὰ μέρη τῆς Καμπανίας οὐκ οἶδ' ὅπως διαβῆσαν, ἐκεῖ τοὺς χρησμοὺς ἐξαγορεύειν ἐν τινι Κουμᾷ οὕτω καλουμένη πόλει.... Ταύτης δὲ τῆς Σίβυλλης ὡς χρησμοφόου πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν συγγραφέων μέμνηται καὶ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ. Cf. Pausanias X, 12, 5: Παρὰ Ἑβραίοις τοῖς ὑπὲρ τῆς Παλαιστίνης γυνὴ χρησμολόγος, ὄνομα δὲ αὐτῇ Σάββη. Βηρωσσῷ δὲ εἶναι πατὴρ καὶ Ἐρυμάνθης μητρός φασι Σάββην· οἱ δὲ αὐτὴν Βαβυλωνίαν, ἔτεροι δὲ Σίβυλλαν καλοῦσι Αἰγυπτίαν. Eadem Suidas v. Σίβυλλα. Dubium vix est, quin alium quendam Berosum Sibyllæ patrem cum historico Justinus confuderit (†). Quem errorem

(*) RICHTER. Berosi Fragm. Lips. 1825, p. 1: « Nomen Berosi varie exaratur a scriptoribus Græcis: Βηρωσσός (Joseph., Euseb., Syncell.; alii), Βήρωσσος (Clem. Alex., Justin. Mart.), Βηρωσσός (Tatian., Zonar.) et Βήρωσσος (Theophil. Antioch., Pausan., Athenæus). Latini Berosum dicunt. [Græcæ consuetudini Βηρωσσός præ ceteris videtur convenire. Arcaadius p. 78, 3: τὰ εἰς σσος ὑπὲρ δύο συλλαβὰς τῷ ω παραληγόμενα ὀξύνεται, κερωσσός. G. DINDORF. in Steph. Thes. tom. II, p. 232 D.] Berosi nomen compositum esse e voce Chaldaica בור (filius, quod Syris בר) et Hebræo עשׂר, Chaldaica בור (filius, quod Syris בר) et Hebræo עשׂר, ita ut Berossus significet filius Hosæ, conjecit Jos. Scaliger. (Thes. temp. p. 408 not.). Quæ nominis derivatio tamen minus fortasse aliis placebit ob verba e duabus linguis petita. Aliter verbum adstruere conatus est vir doct. Wahlenius (Erdbeschreib. v. Ostindien, Hamburg. 1803, tom. 1, p. 178). E vocibus בר et מדין vel מדין, ut sit, si nomen interpretari velis, filius medici, illud derivandum putavit. Quod per se optime fieri potest. Semlerus (Misc. Lect. fasc. I, p. 27) aliam proposuit nominis derivationem. « In Mischna, inquit, in Taanith fol. 24, occurrit nomen antiqui Judaici doctoris בר אישׁ, Barusch vel Bausch, s. filius Uschi. Simile putamus nostrum nomen esse et levi mutatione ad Græcam linguam inde erit Βηρωσσός, quam veram scripturam Græcam esse arbitramur. » Quæ omnia maximam veri speciem præ se ferre nemo facile negaverit, si effici possit nomen Barusch vera legi in Talmude. Memorantur quidem in tractatu vera legi e. 1, 5 filii Paroschi (בני פרעשי); nomen Barusch doctoris nusquam legi. Quo tamen rem non plane everti facile confiteor. Hebræis ברשׁ (Chaldæis ברת) est abies, lingua vernacula, Fichte, Tanne. Nomen quod Germanis etiam Chaldæis et Babyloniis viri nomen esse potuit? »

(*) Plinius H. N. VII, 57 narrat sec. Berosum (fr. 24) apud Babylonios 480 annorum observationes siderum corticibus laterculis inscriptas esse. — « Hos annos, Casaubonus (Thes. temp. p. 407) ait, Berosi procul dubio a Nabonassaro putandos esse constat, qui incidunt in annum XIII Antiochi Soteris, qui Seleuco successit. Constantiter igitur affirmamus eo anno (268 a. C.) Berosum Babyloniaca sua Antiocho obtulisse. » Similiter Vossius Hist. Gr. p. 122 et Volney, Œuvres complètes (éd. Didot. 1838), p. 473. — Verum istis annis 480 aut totidem cycli significantur, aut scribendum est 480,000, uti dudum viri docti intellexerunt. Vide not. ad fr. 24.

(**) Berosum cum Manethone vel Antiochum cum Ptolemæo Philadelpho confundere videtur Moses Chorenensis p. 3: Μὲντοι αὐτῶν ἡυσμῶν ῥατῶνες οὐκ ἴσμεν, ἀλλ' ὅτι τὸν Πτολεμαῖον Φιλαδέφῳ (sc. Ptolemæum Philadelphum) Græciæ regem ἀπελλάμεθα; sed quum breviter omnia complecti statuimus, de illo satis dictum est. Multi porro ex Græcia celebres literarumque studiosi viri, non modo ad libros, qui in regis aliarum gentium tabulariis et templis conditi erant, in Græcum sermonem convertendos incubuere (sicut eundem comperimus ad hanc rem Berosum invitavisse, virum Chaldaicum, omnis doctrinæ peritissimum), verum etiam quæcumque in artibus fuere magna et admiratione digna, studiose undecumque conquisivere.

(†) Wachlerus (in Ersch. u. Gruber's Encyclop. v.

facile excusaveris, si verum est, quod sane verisimillimum est, ipsum Berosum Sibyllae istius Berosianae in Historiis suis meminisse. Nam quae ex Sibylla narrat Alexander Polyhistor de turris Babylonicae aedificio vix aliunde quam ex Nostri libris petita fuerint. Etiam in astrologicis libris Berosum Sibyllae testimoniis usum esse suspicor.

Historiae Berosi, quae modo Χαλδαϊκῶν modo Βαβυλωνιακῶν nomine laudantur, tribus libris erant comprehensae. Fragmenta satis ampla praeter ceteris servarunt Josephus, Clemens Alexandrinus, Eusebius, Syncellus. Quorum tamen ne unus quidem ipsos Berosi libros inspexisse videtur. Syncellus ex Eusebio, vel sicuti Eusebius, sua hausit ex Africano; Africanus ex Alexandro Polyhistoro, hic ex Apollodoro (v. fr. 5. 6), ut videtur. Eodem Polyhistoro usus fuerit Josephus, etsi mentionem fontis injicere omisit. Clemens Alexandrinus ob oculos habuit Jubam Mauritanium, qui Berosi libros in Assiriis suis historiis excerpisse videtur. Igitur quum per tot manus migraverint quae ad nos perdurarunt fragmenta, haud miraberis variis modis verba Berosi deformata esse, cavendumque ne Beroso imputemus quae sunt imputanda excerptoribus. Ceterum de pretio atque auctoritate eorum quae ex Berosi Historiis traduntur, quum unanimis sit virorum doctorum consensus, pluribus de his disputare supersedeo.

Berosus) Justini verbis innitens, Historias Babylonias a serioris aevi hominibus quibusdam compositas, iisque celebratum istum Berosi, sacerdotis antiquissimi, nomen esse praefixum. Quam sententiam memorare est refellere. Vide Richter. l. l. p. 11.

DE REBUS BABYLONIORUM.

E LIBRO PRIMO.

1.

Eusebius. Arm. Chron. p. 8 ed. Mai. :

De Chaldaica improbabili historia. Ex eodem Polyhistoro Alexandro, de praedicto (sc. primo) Chaldaeorum libro.

1. Enimvero Berosus narrat in primo Babylonicarum rerum libro, se coetaneum fuisse Alexandro Philippi compluriumque auctorum codices exscripsisse, qui magna cura Babylone adservabantur jam inde ab annorum myriadibus ducentis et quindecim (vide Syncell.): quibus codicibus continebantur rationes temporum, iidemque scriptae erant historiae caeli terraeque et maris, primaeque rerum originis, nec non regum facinorumque ab his patrorum.

2. Et primum quidem dicit regionem Babyloniorum sitam esse ad amnem Deglathium: Arazanem autem

BABYΛONIAKA sive ΧΑΛΔΑΪΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Syncell. p. 28, B: (Ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυήστορος, περὶ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ βασιλευσάντων δέκα βασιλείων τῶν Χαλδαίων καὶ αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ περὶ τοῦ Νῶε καὶ τῆς κιβωτοῦ, ἐν οἷς καὶ τινὰ διὰ μέσου τερατώδη φάσκει, ὡς τῷ Βηρώσσῳ γεγραμμένα).

1. Βηρώσσος δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βαβυλωνιακῶν φησι γενέσθαι μὲν αὐτὸν κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν. Ἀναγραφὰς δὲ πολλῶν ἐν Βαβυλῶνι φυλάσσεσθαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπὸ ἐτῶν που ὑπὲρ μυριάδων ἐπεριχούσας χρόνον· περιέχειν δὲ τὰς ἀναγραφὰς ἱστορίας περὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης καὶ πρωτογονίας καὶ βασιλείων καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πράξεων.

2. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν Βαβυλωνίαν γῆν φησι κείσθαι ἐπὶ τοῦ Τίγριδος καὶ Εὐφράτου ποταμοῦ μέσην. Φύειν δὲ αὐτὴν πυροῦς ἀγρίους καὶ κριθὰς καὶ ὄχρον καὶ σήσαμον καὶ τὰς ἐν τοῖς ἐλεσι φυομένας ῥίζας ἐσθίεσθαι· ὀνομάζεσθαι αὐτὰς γόγγας· ἰσοδυναμεῖν δὲ τὰς ῥίζας ταύτας κριθαῖς. Γίνεσθαι δὲ φοίνικας καὶ μῆλα καὶ τὰ λοιπὰ ἀκρόδρυα καὶ ἰχθύας καὶ ὄρνεα χειρσαῖά τε καὶ λιμναῖα. εἶναι δὲ αὐτῆς τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀραβίαν μέρη ἀνυδρά τε καὶ ἀχαρπα, τὰ δὲ ἀντικείμενα τῇ Ἀραβίᾳ ὄρεινά τε καὶ ἄφορα (εὐφορα Goar.). Ἐν δὲ τῇ Βαβυλῶνι πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων γενέσθαι ἀλλοεθνῶν κατοικησάντων τὴν Χαλδαίαν· ζῆν δὲ αὐτοὺς ἀτάκτως ὡσπερ τὰ θηρία.

3. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατὰ τὸν ὀμοροῦντα τόπον τῇ Βαβυλωνίᾳ ζῶον ἄφρενον (ἄρρεν ὃν J. Voss.) ὀνόματι Ὠάννην, καθὼς καὶ Ἀπολλόδωρος ἱστόρησε, τὸ μὲν ὄλον σῶμα ἔχον ἰχθύος, ὑπὸ δὲ τὴν κεφαλὴν παραπεφυκυῖαν ἄλλην κεφαλὴν ὑποκάτω τῆς τοῦ ἰχθύος κεφαλῆς, καὶ πόδας ὁμοίως ἀνθρώπου, παραπεφυκότας δὲ ἐκ τῆς οὐρᾶς τοῦ

eandem interfluere. Ibidem silvestre triticum nasci et hordeum et lentem et ervum et sesamum: tum in ripis paludibusque ejus fluminis radices quasdam occurrere esui aptas, quibus nomen est gongis, easque panis hordacei vim habere: denique ibi esse palmas et mala aliaque nulli generis poma, piscesque et volatilia silvestria atque palustria. Porro regionis ejus partem, quae Arabica est, aridam esse fructibusque carentem; quae vero contra Arabiam sita est, eam montibus et fructibus abundare. Jam in ipsa urbe Babylone ingentem alienigenarum hominum, qui videlicet Chaldaeam incolunt, colluviem versari, eodemque luxuriosam et belluini prorsus ritus vitam agitare.

3. Atque primo anno e Rubro mari emersisse ait intra eosdem terminos Babyloniorum immanem quandam beluam, cui nomen Oanni, quod et Apollodorus in historia narrat: eamque toto quidem corpore piscem fuisse, verum sub capite piscis aliud caput appositum,

ἰχθύος· εἶναι δὲ αὐτῷ φωνὴν ἀνθρώπου, τὴν δὲ εἰκόνα αὐτοῦ εἶναι καὶ νῦν διαφυλάσσεσθαι· τοῦτο δὲ, φησί, τὸ ζῶον, τὴν μὲν ἡμέραν διατρέβειν μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐδεμίαν τροφὴν προσφερόμενον, παραδιδόναι τε τοῖς ἀνθρώποις γραμμάτων καὶ μαθημάτων καὶ τεχνῶν παντοδαπῶν ἐμπειρίαν, καὶ πόλεων συνοικισμούς καὶ ἱερῶν ἰδρύσεις, καὶ νόμων εἰσηγήσεις καὶ γεωμετρίαν διδάσκειν, καὶ σπέρματα καὶ καρπῶν συναγωγὰς ὑποδεικνύουσι, καὶ συνόλους πάντα τὰ πρὸς ἡμέρωσιν ἀνήκοντα βίου παραδιδόναι τοῖς ἀνθρώποις. Ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο περισσὸν εὑρεθῆναι. Τοῦ δὲ ἡλίου δύναντος τὸ ζῶον τουτονὶ (τοῦτο s. τουτί?) Ἰάννην οὖναι πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὰς νύκτας ἐν τῷ πελάγει διαιτᾶσθαι· εἶναι γὰρ αὐτὸ ἀμφίβιον. Ὑστερον δὲ φανῆναι καὶ ἕτερα ζῶα ὅμοια τούτῳ, περὶ ὧν ἐν τῇ τῶν βασιλέων ἀναγραφῇ φησι δηλώσειν. Τὸν δὲ Ἰάννην περὶ γενεᾶς καὶ πολιτείας γράψαι καὶ παραδοῦναι τόνδε τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις.

4. Γενέσθαι φησί χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ εἶναι καὶ ἐν τούτοις ζῶα τερατώδη, καὶ εἰδιφυσίς (ἰδιοφυσίς recte Richter.; αὐτοφυσίς Mai.; διφυσίς Scalig.) τὰς ἰδέας ἔχοντα ζωογονεῖσθαι. Ἀνθρώπους γὰρ διπτέρους γεννηθῆναι, ἐπίους δὲ καὶ τετραπτέρους καὶ διπροσώπους· καὶ σῶμα μὲν ἔχοντας ἐν, κεφαλὰς δὲ δύο, ἀνδρείαν τε καὶ γυναικείαν, καὶ αἰδοῖά τε δισὰ, ἄρρην καὶ θῆλυ· καὶ ἑτέρους ἀνθρώπους τοὺς μὲν αἰγῶν σκέλη καὶ κέρατα ἔχοντας, τοὺς δὲ ἰππόποδας, τοὺς δὲ τὰ ὀπίσω μὲν μέρη ἵππων, τὰ δὲ ἔμπροσθεν ἀνθρώπων, οὓς

ἵπποκενταύρους τὴν ἰδέαν εἶναι. Ζωογονηθῆναι δὲ καὶ ταύρους ἀνθρώπων κεφαλὰς ἔχοντας καὶ κύνες τετρασωμάτους, οὐράς ἰχθύος ἐκ τῶν ὀπισθεν μερῶν ἔχοντας, καὶ ἵππους κυνοκεφάλους, καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἕτερα ζῶα κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα ἵππων ἔχοντα, οὐράς δὲ ἰχθύων, καὶ ἄλλα δὲ ζῶα παντοδαπῶν θηρίων μορφὰς ἔχοντα. Πρὸς δὲ τούτοις ἰχθύας καὶ ἔρπετά καὶ ὄφεις καὶ ἄλλα ζῶα πλείονα θαυμαστά καὶ παρηλλαχμένα τὰς ὄφεις ἀλλήλων ἔχοντα· ὧν καὶ τὰς εἰκόνας ἐν τῷ τοῦ Βῆλου ναυῷ ἀνακείσθαι. Ἄρχειν δὲ τούτων πάντων γυναῖκα ἧ ὄνομα Ὀμόρωκα (Ὀμόρκα Scalig.)· εἶναι δὲ τοῦτο Χαλδαῖστὶ μὲν Θαλάτθ, Ἑλληνιστὶ δὲ μεθερμηνεύσθαι θάλασσα, [κατὰ δὲ Ἰσὶφῆφον σελήνη, quod Syncelli, ut videtur, addidamentum].

5. Οὕτοις δὲ τῶν ὄλων συνεστηκότων ἐπανελθόντα Βῆλον σχίσαι τὴν γυναῖκα μέσσην, καὶ τὸ μὲν ἡμισυ αὐτῆς ποιῆσαι γῆν, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ οὐρανὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα ἀφανίσαι. Ἀλληγορικῶς δὲ φησι τοῦτο περυσιολογῆσθαι. Ὑγροῦ γὰρ ὄντος τοῦ παντός καὶ ζῶων ἐν αὐτῷ γεγενημένων, τοῦτον τὸν θεὸν ἀφελεῖν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὸ βυέν αἷμα τοὺς ἄλλους θεοὺς φεράσαι τῇ γῇ, καὶ διαπλάσαι τοὺς ἀνθρώπους· δι' ὃ νοερούς τε εἶναι καὶ φρονήσεως θείας μετέχειν.

6. Τὸν δὲ Βῆλον, ὃν Δία μεθερμηνεύουσι, μέσον τεμόντα τὸ σκότος χωρίσαι γῆν καὶ οὐρανὸν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διατάξαι τὸν κόσμον· τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐνεγκόντα τὴν τοῦ φωτός δύναμιν φθαρῆναι. Ἰδόντα δὲ τὸν Βῆλον χῶραν ἔρημον καὶ καρποφόρον κελεύσαι ἐνὶ τῶν θεῶν τὴν

et in cauda pedes ad instar hominis, et loquelam humanæ similes: ejusque imaginem ad hunc usque diem delineatam superesse. Hanc beluam, inquit, interdum cum hominibus versari solitam, nullumque cibum capere: docuisse homines literas et varia genera artium, descriptiones urbium, templorum structuras, legum lationem, finium regundorum doctrinam: semina præterea et fructuum collectionem demonstravisse, atque omnia prorsus, quæ mundanæ societati conducunt, hominibus tradidisse: ita ut ex eo tempore nemo præterea aliquid invenerit. Tum sub solis occasum eam beluam Oannem denuo mergi solitam mari, noctuque in immenso pelago collocari, atque ita ancipitem quandam vitam degere. Deinceps et alias superiori similes beluas semet prodidisse, de quibus in regum historia dicturum se pollicetur. Rursusque ab Oanne ait scriptum de rerum origine et de publico regimine, impertitamque ab eadem (belua) hominibus loquelam et industriam.

4. Tempus, inquit, aliquando fuit cum universus orbis tenebris et aquis occupabatur: erantque ibi et aliæ beluæ, quarum quædam ex se ipsis ortæ erant, figuris tamen utebantur nascentium ex ante viventibus. Erant et homines, partim quidem duabus, partim quaternis alis instructi duabusque faciebus; et corpore in uno geminum caput habentes, muliebre videlicet et virile, cum duobus item genitalibus femineo et masculino. Erant et alii homines caprinis femoribus, capite cornigero: alii rursus equinis pedibus: alii denique

posteriore parte equina; anteriore autem humana, ejusmodi hippocentauris figura est. Taurus quoque humanis cum capitibus procreatos esse (ait): et canes cum quadruplici corpore, quibus caudæ ad instar piscium e clunibus prominere: equos præterea cynoccephalos, et homines; aliasque beluas hippocephalos et humana forma cum piscium caudis: alia insuper multiplicia animalia draconum formam referentia: denique pisces Sirenium similes (cf. Græca), et reptilia et serpentes aliasque feras mira varietate inter se differentes, quarum imagines accurate depictæ in Beli fano adservabantur. Porro iis omnibus dominatam esse mulierem quandam, cui nomen Marghaiæ (aliter Sync.) eamque Chaldaeorum lingua dici thagatham (cf. Syncell.), græce vero converti θάλατταν (nempe mare. Glossa Armen. interpr.).

5. Quumque omnia ante mixta fuissent, supervenientem ait Belum mediam scidisse mulierem, ex ejusque dimidio altero terram, ex altero cælum fecisse, universis quæ in ipsa erant beluis internecione deletis. Ait autem de harum rerum naturis allegorice solers disseri. Nimirum quo tempore humidum et aqua omnia tenebant, nihilque ibi præter beluas erat, idolum illud caput suum præcidisse, sanguinemque inde manantem humo ab aliis idolis esse commixtum, et sic homines procreatos: qui idcirco et intelligentia præditi sunt et divinæ mentis participes.

6. Age vero Belum ajunt, quem Græci interpretantur Δία (Armenii vero Aramasdem), scissis tenebris ter-

κεφαλὴν ἀφελόντι ἑαυτοῦ τῷ ἀπορροῦντι αἵματι φυρᾶσαι τὴν γῆν καὶ διαπλάσαι ἀνθρώπους καὶ θηρία τὰ δυνάμενα τὸν ἀέρα φέρειν· ἀποτελέσαι δὲ τὸν Βῆλον καὶ ἀστρα καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς πέντε πλανήτας. Ταῦτά φησιν ὁ Πολυίστωρ Ἀλεξάνδρος τὸν Βῆρωσσαν ἐν τῇ πρώτῃ φάσκειν. Ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ κτλ. (v. fr. 4).

Cum initio hujus fragmenti cf. Syncell. p. 14, B: Βῆρωσος ἐ τῆς Χαλδαϊκῆς ἀρχαιολογίας συγγραφεὺς ἀκμάσας κατὰ τοὺς χρόνους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνο, ὡς φησι, καὶ εὐρύων ἐν Βαβυλωνίῳ πολλῶν ἀναγραφὰς φυλασσομένας ἐπιμελῶς, αἱ περιεῖχον ἐτῶν μυριάδας πέντε καὶ μικρὸν πρὸς, ἱστορίας τινὰς περὶ οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, καὶ θαλάσσης καὶ βασιλείων ἀρχαιότητος καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν, περὶ τε θέσεως τῆς Βαβυλωνίας γῆς καὶ καρποφορίας αὐτῆς καὶ ζώων τινῶν ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης φανέντων παρὰ φύσιν τῷ εἶδει, καὶ ἄλλα τινὰ μυθώδη ταῦτα, κομπολογία τινὶ συνέγραψεν. Deinde: Δοξάσαι θέλων τὸ τῶν Χαλδαίων ἔθνος καὶ δεῖξαι πάντων τῶν ἰθῶν ἀρχαιότερον ὁ Βῆρωσος καὶ οἱ κατ' αὐτόν, ὁ Ἀλεξάνδρος, φημί, ὁ Πολυίστωρ λεγόμενος καὶ Ἀβυθηνός, ταῦτα γεγράφασι.

Εἶναι δὲ τοῦτο Χαλδαϊστὶ... θάλαττα] « Hæc non possunt esse a Beroso. Non enim potuit magis ignorare linguam suam, quam Alexander Polyhistor græcam. Lingua Berosi τὴν θάλασσαν vocat *Iamma*, non *thalath* (τῆθ), quod significat *tria*. Itaque sine dubio græculi Polyhistoris παρανοθεύματα sunt. » CASaubON. Thes. temp. p. 409. Nomen ἡμῶρακα vel ἡμῶρακα esse pro ἡθῆθ (aqua salsa) statuit J. Vossius De LXX interpret. p. 409 et Richter. l. l. p. 18. Aliam vocis explicationem vide ap. Volney. *Mythologie de la création* (Oeuvres complètes, p. 360). His omnibus doctiora exponit harum rerum iudex peritissimus Movers., in *Phœnizien* p. 270-279. Eundem velim adeas de reliquis omnibus, quæ de Babyloniorum doctrina cosmogonica ex Beroso traduntur.

Chronogr. Barber. ap. Mai. Vett. scriptt. nov. coll. tom. VIII, p. 7: Πρώτην πασῶν ἀναγράφουσι

ram a cælo separasse, pulchreque mundum disposuisse: beluas autem non sustinentes lucis vim examinatas esse. Tunc Belum, qui regionem desertam attamen feracem cerneret, cuidam e diis imperavisse, ut cum sanguine, quæ e suo capite abscisso deflueret, terram subigeret, atque homines fingeret, cum ceteris brutis et beluis quæ hunc aerem pati possent. Deinde Belum stellas et solem et lunam et quinque sidera errantia condidisse. Hæc, Polyhistore teste, Berosus primo libro narrat. Secundo autem etc.

2.

Jovem Bel, Herculem Sandis, Venerem Anaitidis, alioque nomine alios deos colebant, ut Berosus Babylonius et Athenocles et Symmachus, qui antiquissimas Assyriorum Medorumque res conscripserunt, testantur.

τὴν Χαλδαίων βασιλείαν ἀνδρες ἐν παιδεύσει γνώριμοι Ἀλέξανδρος ὁ Πολυίστωρ, Βῆρωσος καὶ Ἀβυθηνός καὶ Ἀπολλόδιωρος, οἱ πρῶτον μὲν ἱστοροῦσιν ἀδασίλευτα ἔτη ἀνή. Φασὶ γὰρ Ἀδάμ τὸν πρῶτον ἀνθρώπον ἡγήσασθαι τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον ἑλ', μετὰ δὲ τούτου Σῆθ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἔτη ρκη'.

Hæc Judæi vel Christiani cujusdam commenta esse nemo non videt. Et in fragmentis Manethonis Panodorum vel Anianum hujus computi esse videbimus auctorem.

2.

Agathias De reb. Justin. II, p. 62 ed. Paris.: Ἀλλὰ Βῆλον μὲν τὸν Δία τυχόν, Σάνδην δὲ τὸν Ἡρακλέα, καὶ Ἀναϊτίδα τὴν Ἀφροδίτην, καὶ ἄλλως τοὺς ἄλλους ἐκάλου, ὡς πού Βηρώσσω τε τῷ Βαβυλωνίῳ καὶ Ἀθηνοκλεῖ καὶ Σιμάκῳ(?), τοῖς τὰ ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων τε καὶ Μήδων ἀναγραψαμένοις, ἱστόρηται. V. O. Müller. in Mus. Rhenan. III, 1, p. 22 sqq.

3.

Athenæus XIV, p. 639, C: Βῆρωσος δ' ἐν πρώτῳ Βαβυλωνιακῶν τῷ Λώῳ φησὶ μὴν ἑκκαίδεκάτῃ ἀγεσθαι ἑορτὴν Σακίαν προσαγορευομένην ἐν Βαβυλωνίῳ ἐπὶ ἡμέρας πέντε, ἐν αἷς ἔθος εἶναι ἀγεσθαι τοὺς δεσπότης ὑπὸ τῶν οἰκετῶν, ἀφηγεῖσθαι τε τῆς οἰκίας ἕνα αὐτῶν ἐνδεσυχότα στολὴν ὁμοίαν τῇ βασιλικῇ, ὃν καὶ καλεῖσθαι ζωγάνην. Μνημονεύει τῆς ἑορτῆς καὶ Κτησίας ἐν δευτέρῳ Περσικῶν (v. Ctes. fr. 16). Pro ἐν πρώτῳ vereor ne scribendum sit ἐν τρίτῳ.

E LIBRO SECUNDO.

4.

Syncellus p. 17, A: Ἐπίπλαστός ἐστιν ἡ τούτων ἐπίνοια ἀμφοτέρων, τοῦ τε Βηρώσσου καὶ τοῦ Μανεθῶ, τὸ ἴδιον ἔθνος θελόντων δοξάσαι, τοῦ μὲν τὸ τῶν Χαλδαίων, τοῦ δὲ τὸ τῶν Αἰγυπτίων. Θαυμαζέτω δὲ πῶς οὐκ ἠσχύνθησαν ἀπ' ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀρχὴν θέσθαι ταῖς τερατώδεσιν αὐτῶν συγγραφαῖς· ἀλλ' ὁ μὲν Βῆρωσος διὰ σάρων καὶ νήρων καὶ σώσσεων ἀνεγρά-

3.

Berosus libro primo De rebus Babyloniorum scripsit, mensis Loi decimo sexto die per quinque dies Babylone festum celebrari, Saccas nominant, cujus tempore mancipia dominis imperant, et ex servis unus quidam præest ædibus, vestem indutus regie similem, eumque zoganam vocant. Meminit hujus festi etiam Ctesias libro secundo rerum Persicarum.

E LIBRO SECUNDO.

4.

Ficta est utriusque horum opinio, Manethonis scilicet et Berosi, qui suam quisque gentem, ille Ægyptiorum, hic Chaldæorum, efferre voluerunt. Ac mireris sane quomodo non puduerit eos ab eodem anno exordium ponere monstrosiis suis historiis. Et Berosus quidem secundum

φατο, ὃν δὲ μὲν σάρους τρισχιλίων καὶ ἑξακοσίων ἐτῶν χρόνον σημαίνει, ὁ δὲ νῆρος ἐτῶν ἑξακοσίων, ὁ δὲ σῶσος ἑξήκοντα. Καὶ συνῆξε σάρους ἑκατὸν εἴκοσι διὰ βασιλείων δέκα, ἧτοι χρόνον ἐτῶν μυριάδων τεσσαράκοντα τριῶν καὶ δύο χιλιάδων.

Quomodo istud (Panodori) commentum, ex quo Manetho et Berosus ab eodem anno in supputationibus suis chronologicis profecti sint, explicari debeat, notabimus ad Manethonis fr. 2.

SynceLL. p. 30, A : Ταῦτά φησιν ὁ Πολυίστωρ Ἀλέξανδρος τὸν Βῆρωσσον ἐν τῇ πρώτῃ φάσκειν (fr. 1). Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς δέκα βασιλεῖς τῶν Χαλδαίων καὶ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτῶν, σάρους ἑκατὸν εἴκοσι, ἧτοι ἐτῶν μυριάδας τεσσαράκοντα τρεῖς καὶ ἑξοχιλιάδας, ἕως τοῦ κατακλισμοῦ· λέγει γὰρ κτλ. (Vide fragm. 7).

5.

Euseb. Chron. p. 5 ed. Mai.: *Hæc quidem Berosus in primo libro narravit, secundo autem reges singillatim recensuit. [Ut ipse ait, Nabonassarus erat eo tempore rex. Hæc sensu h. l. carent.] Et regum quidem nomina diligenter acervat, nullum tamen eorum opus peculiariter recitat, fortasse quia nihil memorandum esse arbitratur. Ex eo igitur regum tantummodo seriem depromere licet. Hac vero ratione narrationem exorditur, ut Apollodorus (1) ait: nempe primum extitisse regem Alorum (2) ex urbe Babylone Chaldæum: hunc saris decem regno potitum. Porro is sarum ex annis ter mille sexcentis conflatur. Addit etiam nescio quem nerum et sossu: nerum ait sexcentis annis constare, sossu annis sexaginta. Sic ille de veterum more annos supputat.*

His dictis, pergunt porro, regesque Assyriorum singillatim atque ex ordine enumerat, decem videlicet ab Aloro primo rege usque ad Xisuthrum, sub quo magnum illud primumque diluvium contigisse ait, quod Moses quoque commemorat. Jam summam temporum, quibus hi reges imperitaverunt, ait esse saros centum viginti, nempe quadraginta tres annorum myriades annosque bis mille. Tum et disertis verbis ita scribit: Defuncto, inquit, Aloro, regnavit ejus filius Alaparus saris tribus. Post Alaparus Almelon (græce Amelon) ex urbe Pantibiblis (3) Chaldæus saris tredecim. Almeloni successit Ammenon item ex Pantibiblis Chaldæus saris duodecim. Hujus ætate bellua quædam, cui nomen Idotioni (Anidosto, Abyd. fr. 2; Anedoto, Sync.), e Rubro mari emersit, forma

ex homine et pisce mixta. Hinc Amegalarus (4) Pantibiblicus octodecim saris regnavit. Deinde pastor Davonus Pantibiblicus, qui et ipse saris decem regno potitus est. Hoc imperante, rursus e Rubro mari emergerunt, eadem hominis itemque piscis figura, monstra (5) quattuor. Postea regnavit Edoranchus Pantibiblicus saris octodecim. Eo tempore item apparuit e Rubro mari aliud quiddam simile piscis et hominis, cui nomen Odaconi. Hos inquit omnes ea, quæ ab Oanne summatim dicta erant, accurate exposuisse. Exin imperavisse Amemphsinum (6) e Lancharis Chaldæum (7) saris decem. Tum regnum tenuisse Otiartem e Lancharis Chaldæum (8) saris octo. Defuncto denique Otiarte, filium ejus Xisuthrum rexisse imperium saris octodecim: sub eoque evenisse magnum diluvium. Conflatur igitur summa decem regum et sarorum centum viginti. Hæc est porro regum series:

- I. Alorus saris X.
- II. Alaparus saris III.
- III. Almelon saris XIII.
- IV. Ammenon saris XII.
- V. Amegalarus saris XVIII.
- VI. Davonus saris X.
- VII. Edoranchus saris XVIII.
- VIII. Amemphsinus saris X.
- IX. Otiartes saris VIII.
- X. Xisuthrus saris XVIII.

Summa, reges decem, sari centum viginti. Jam ab his centum viginti saris confici aiunt quadraginta tres annorum myriades et bis mille insuper annos; siquidem sarus annis ter mille et sexcentis constat. Hæc in Polyhistoris Alexandri libris narrantur.

Annotatio Maji: «(1) Num Apollodorus Berosum, Apollodorum Polyhistor inducit loquentem? Sane locus in codice Arm. ambiguitate laborare videtur. — (2) Non est hic prætermittendum præclarum Chorenensis Histor. I, 5 testimonium et judicium de Aloro: «Scriptores veteres suæ voluntatis arbitrio seu quavis alia de causa narrationes, nomina et tempora immutaverunt, deque rerum origine partim vere partim false locuti sunt; veluti et de prima re creata, quem non hominem, sed regem vocitant, eique barbarum nomen faciunt ac significatus expertem, atque annos vitæ triginta sex mille adscribunt.» (Cf. Moses I, c. 3 init., ubi Berosum memorat historicum literatissimum; vid. Abyden. fr. 1.) — (3) Codex Arm. modo Pantibiblis, ut hic, modo Pantibiblis; quæ varietas in

saros suos et neros et sossos tempora recenset (quorum sarus est annorum 3600, nerus annorum 600, sossus annorum 60); atque ita quidem ut decem reges per saros 120, sive per annos 432,000 imperasse dicat.

Hæc Alexander Polyhistor Berosum libro primo narrare dicit. Libro secundo autem decem Chaldæorum reges, atque tempus per quod regnarint, id est saros centum et viginti sive annos 432,000, ad diluvium usque recenset.

græco quoque textu visitur. — (4) Codex hic *Amelagarus*, sed mox *Amegalarus*, quod cum græco textu magis congruit. — (5) Vox Armeniaca (quam interpretamur *monstra*) est *IUSGHABARIGH*, eaque derivatur ex *IUSIGH*, *lenis*, et *BARIGH*, quod est a verbo *BAREM*, *choreas agitare*: quasi igitur dicas *lenem saltatorem*. Tamen Armeniorum antiqua glossaria hanc vocem explicant *formam partim muliebrem partim volatilem*. Sed enim in divinis Bibliis Isaia XIII, 22; XXXIV, 14, quo loco Græci habent *ονοκένταυροι*, interpretes Armenii scribunt *IUSGHABARIGH*. Denique Eznichius cap. XXIV, ait: *IUSGHABARIGH in maceris habitare feruntur; hi græce hippotauri appellantur*. Idcirco et Chorenensem Wistoni interpretantur *Hist. II, 60: Aut Lapitharum et Centaurorum de Pirithoi nuptiis certamina*; quo loco est *IUSGHABARIGHAZ*. [Ceterum ap. Syncell. est *Ἀννήδωτον τέταρτον pro bella quattuor*.] — (6) Cod. Arm. tum hic tum inferius habet in textu *Amen phsinum*, sed in margine *Amemphsinum*. — (7) In margine arm. *chaldæum*, in textu *chaldæis*. — (8) Ut supra. » Ceterum cum hoc fragmento cf. Abydeni fr. 1.

6.

Syncell. p. 39, B: Πρὸς τούτοις καὶ Ἀπολλόδομος ὁμοίως τούτοις τερατευόμενος οὕτω λέγει: « Ταῦτα μὲν ὁ Βῆρωσος ἰστόρησε, πρῶτον γενέσθαι βασιλέα Ἄλωρον ἐκ Βαβυλῶνος Χαλδαίων· βασιλεῦσαι δὲ σάρους δέκα, καὶ καθεξῆς Ἀλάπαρον καὶ Ἀμήλωνα τὸν ἐκ Παντιβίβλων (Πανταβ. cod. A Dindorfii)· εἶτα Ἀμμένωνα τὸν Χαλδαῖον, ἐφ' οὗ φησι φανῆναι τὸν μυσσάρων (δεύτερον?) Ὠάννην, τὸν Ἀννήδωτον, ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς [ἄπερ Ἀλέξανδρος προλαβὼν εἶρηκε φανῆναι τῷ πρώτῳ εἶτει· οὗτος δὲ μετὰ σάρους τεσσαράκοντα (?)]

6.

Præterea Apollodorus simili modo monstrosa narrans ita habet: « Berosus tradidit primum fuisse regem Alorum e Babylone Chaldæum. Saris vero decem regnasse, ac deinceps Alaparum et Amelonem ex Pantibibliis, tum Chaldæum Ammenonem, cujus tempestate exsecrandum (*secundum*) Oannem, Annotum, e mari Rubro prodiisse (quem Alexander præoccupato tempore anno primo, hic autem exactis quadraginta Saris, Abydenus vero secundum Annotum post Saros viginti sex visum esse affirmant): tum Megalarum ex Pantibiblorum urbe Saris octodecim regnasse, Daonumque ex Pantibiblis pastorem Saris decem in imperio successisse; ac ejus, inquit, tempore, quartus Annotus eadem prioribus forma, humanæ nimirum mixta piscis specie, e mari Rubro prodiit: addit ille Euedorachum ex Pantibiblis Saris octodecim tyrannidem adeptum, ac eo moderante alium pristinis parem (nomen autem erat Odacon), in quo piscis ad hominem una fuit conjunctio, rursum e mari Rubro emersisse. Omnes istos cuncta sum-

ὁ δὲ Ἀβυδηνός (fr. 1) τὸν δεύτερον Ἀννήδωτον μετὰ σάρους εἴκοσι ἐξ·] εἶτα Μεγάλαραν ἐκ Παντιβίβλων πόλιος, βασιλεῦσαι δ' αὐτὸν σάρους ὀκτωκαίδεκα· καὶ μετὰ τοῦτον Δάωνον ποιμένα ἐκ Παντιβίβλων βασιλεῦσαι σάρους δέκα. Κατὰ τοῦτον πάλιν φησὶ φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς Ἀννήδωτον τέταρτον (Ct. Euseb.) τὴν αὐτὴν τοῖς ἀνω ἔχοντα διάθεσιν καὶ τὴν ἐχθρὸς πρὸς ἀνθρώπους μίξιν. Εἶτα ἄρξαι Εὐεδώραχον (sic cod. A. Εὐερῶδεσχον Goar.) ἐκ Παντιβίβλων, καὶ βασιλεῦσαι σάρους ὀκτωκαίδεκα. Ἐπὶ τούτου φησὶν ἄλλον φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁμοιον κατὰ τὴν ἐχθρὸς πρὸς ἀνθρώπων μίξιν, ᾧ ὄνομα Ὠδάκων (Ὠδάκων G.). Τούτους δὲ φησὶ πάντας τὰ ὑπὸ Ὠάννου κεφαλαιωδῶς βηθέντα κατὰ μέρος ἐξηγήσασθαι. [Περὶ τούτου Ἀβυδηνός (fr. 1) οὕδεν εἶπεν.] Εἶτα ἄρξαι Ἀμμεψίνων Χαλδαῖον ἐκ Λαράγγων· βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν ὀγδοὺν σάρους δέκα. Εἶτα ἄρξαι Ὠτιάρτην Χαλδαῖον ἐκ Λαράγγων, βασιλεῦσαι δὲ σάρους ἧ'. Ὠτιάρτου δὲ τελευταίου τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ξίσουβρον βασιλεῦσαι σάρους ὀκτωκαίδεκα. Ἐπὶ τούτου τὸν μέγαν κατακλυσμὸν φησὶ γεγενῆσθαι. Ὡς γίνεσθαι ὁμοῦ πάντας βασιλεῖς δέκα, σάρους δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. »

6 a.

Josephus Ant. I, 3, 9 (et ex eo Euseb. P. E. IX, 13, p. 415, D, et Syncell. p. 43, A): Priscis hominibus longævitatē Deus concessit tum alias ob causas, tum vero δι' ἀρετὴν καὶ τὴν εὐχρηστίαν, ὧν ἐπενόουν, ἀστρολογίας καὶ γεωμετρίας, ... ἅπερ οὐκ ἦν ἀσφαλῶς αὐτοῖς προειπεῖν μὴ ζήσασιν ἑξακοσίους ἐνιαυτούς· διὰ τοσούτων γὰρ ὁ μέγας ἐνιαυτὸς πληροῦται. Μαρτυροῦσι δὲ μου τῷ λόγῳ πάντες οἱ παρ' Ἑλλήσι καὶ παρὰ βαρβάρους συγγραψάμενοι τὰς ἀρχαιολογίας. Καὶ γὰρ καὶ Μανεθὼν ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτιακῶν ποιησάμενος ἀναγραφὴν, καὶ Βηρωσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συναγαγὼν, Μῶχός τε (καὶ Μόλος Euseb.) καὶ Ἔστι-

matim ab Oanne dicta sigillatim et per partes exposuisse asserit, de quibus nil penitus memorat Abydenus. Eosdem Amempsinus a Laranchis Chaldæus princeps ordine octavus saris decem in regno sequutus est; mox Otiartes e Laranchis Chaldæus saris octo regnavit; eoque defuncto filius Xisuthrus saris octodecim scepra moderatus est; quo imperante, inquit, famosum illud diluvium contigit, adeo ut reges omnes numero decem computentur, quorum ætas ad Sarorum viginti supra centum spatium prorogetur.

6 a.

Tum propter studium virtutis, tum propter accuratiorē astrologiæ et geometriæ, quas ipsi artes invenerunt, usum deus illis prolixiorē largitus est vitam; quippe qui nisi ad sexcentos annos (tot enim magnus annus absoluitur) vivendo attingissent, nihil certi prædicere potuissent. Testes autem mihi sunt, quotquot Græcos inter barbarosque antiquitates prodiderunt; nam et Manetho rerum Ægyptiacarum scriptor, et Berosus, Chaldaicarum auctor, et Mochus et Hestæus, prætereaque Hieronymus

(7) Τοῦ δὲ πλοίου τούτου κατακλιθέντος ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ ἔτι μέρος τι ἐν τοῖς Κορδυαίων ὄρεσι τῆς Ἀρμενίας διαμένειν, καὶ τινὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου κομίζειν ἀποτροπιασμούς. Ἐλθόντας οὖν τούτους εἰς Βαβυλῶνα τὰ τε ἐκ Σισπάρων γράμματα ἀνορύξαι καὶ πόλεις πολλὰς κτίζοντας καὶ ἱερὰ ἀνιδρυσμένους πάλιν ἐπικτίσαι τὴν Βαβυλῶνα.

Τούτων δὲ ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυῆστορος, ὡς ἀπὸ Βηρώσσου τοῦ τὰ Χαλδαϊκὰ ψευδηγοροῦντος προκειμένων κτλ.

Σισπάρων] « Sipparenorum urbem, ubi dei jussu dicitur abscondidisse Xisuthrus ante diluvium libros de prima rerum origine... eandem esse putaverim cum Hippareno, ubi Plinio teste (H. N. VI, 30) in schola doctrinae arcana tradebant Chaldaei discipulis. In sua urbe malebant evenisse, quae erant memoratu digna. Idem fortasse statuendum de Borsippenorum oppido (v. fr. 16), quo se recepisse dicitur a Beroso Babyloniorum rex ultimus Nabonnedus, quum Babylon urbs a Cyro Persa oppugnaretur. Si, quae nonnullorum est opinio, potius Xenophonti (Cyp. VII, 5) credere debeamus, Babylone in urbe ipsa obsessum et interfectum esse Nabonnedum, eo ipso non leve accedit rei nostrae momentum. In suam urbem, et quasi ad se, omnibus amissis, confugisse, ibique obsessum et denique captum esse ultimum Babyloniorum regem, Chaldaeus auctor vane gloriabatur. » RICHTER. p. 20. — § 7 τοῦ δὲ πλοίου... ἀποτροπιασμούς] e Beroso citat etiam Josephus Ant. Jud. I, 3, 6, atque ex Josepho Euseb. P. E. IX, 11, p. 414, B; Zonaras p. 19; Hieronymus De loc. Hebraica. v. Ararat. Cf. Nicolaus Dam. fr. 77.

8.

Josephus Ant. Jud. I, 7, 2: Μνημονεύει δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμου Βηρωσσὸς οὐκ ὀνομαζών, λέγων δὲ οὕτως: « Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν δεκάτῃ γενεᾷ, παρὰ Χαλδαίοις τις ἦν δίκαιος ἀνὴρ καὶ μέγας καὶ τὰ οὐράνια ἐμπειρος. »

(9.)

Moses Chorenens. Hist. Arm. I, c. 5: *Mihi*

erasum bitumen quidam inde referunt, remedii amuletique causa ad infausta quaeque averruncanda. Illi autem Babylonem profecti, libros ex urbe Siparis effodisse, oppida multa condidisse, sana Deorum struxisse, Babylonemque restituisse feruntur. [Quae haec tenus dicta sunt; praetereaque turris aedificium memorat Polyhistor pene ad litteram cum libris Mosis hoc pacto consentiens. Vide fr. 10.]

8.

Patris nostri Abrahami etiam Berossus, suppresso tamen nomine, his verbis meminit: « Post diluvium generatione

vero libitum est narrationis meae initium ordiri e dilecta mea ceterisque veracior Sibylla Berosiana, quae haec dicit: « Ante turrim ac priusquam generis humani sermo multiplex factus est et varius, post Xisuthri autem in Armeniam navigationem, Zerovanus, Titan ac Japetosthes principatum terrae tenuere. (Qui mihi videntur esse Semus, Chamus et Japhetus.) Hi, ut tradit, quum orbis totius imperium inter se partiti essent, superbia accensus ceteris ambobus dominari voluit Zerovanus, quem hic Zoroastrem Magum, Bactrianorum regem, fuisse dicit, qui fuit Medorum principium ac deorum pater; aliaque multa de eo fabulatur, quae nunc repetere instituto nostro alienum est. Itaque Zerovano, ut refert, vim afferenti Titan Japetosthesque restiterunt, belloque cum eo contenderunt, propterea quod filios suos reges omnibus constituere cogitabat. Quam inter concertationem occupavit Titan partem aliquam ex hereditariis Zerovani finibus. Tum vero interponens se soror eorum Astlicia suis delinimentis tumultum sedavit, interque eos conveniebat, ut imperium Zerovanus haberet. Jurejurando autem inter se paciscuntur, sese omnem deinceps Zerovani stirpem virilem interfecturos, ut ne proles ejus ipsis imperaret; ad eamque rem strenuos quosdam ex Titanibus viros mulierum partibus praeficiunt. Qui quum ad jurisjurandi pactionem necassent duos, soror eorum Astlicia cum Zerovani uxoribus consilium inivit, quibusdam de Titanibus persuadendi, ut ceteros pueros conservarent atque in Orientem asportarent ad montem quendam quem Deorum Conjectum appellarunt, qui nunc Olympus vocatur. »

Hæc quatenus ex Beroso fluxerint, in medio relinquo. Idem valet de iis, quæ ex Sibylla nostra refert Alexander Polyhistor.

10.

Syncell. p. 44, C: Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυῆστορος περὶ τῆς πυργοποιίας: « Σίβυλλα δὲ φησιν, ὁμοφώνων ὄντων πάντων ἀνθρώπων, τινὰς τούτων πύργον ὑπεργεῖθη οἰκοδομηῆσαι, ὅπως εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῶσι. Τοῦ δὲ θεοῦ ἀνέμους ἐμφυσησάντος ἀνατρέψαι αὐτοὺς, καὶ

decima apud Chaldaeos vir quidam erat justus et eximius et rerum caelestium peritus. »

10.

Ex Alexandro Polyhistore de turris opificio. Sibylla hæc dicit: « Quum universi homines uno eloquio uterentur, turrim aedificaverunt excelsissimam, quasi ad caelum per eam ascensuri. Dii vero procellis immisis eos subverterunt, et suam cuique linguam dederunt; quæ causa fuit, ut urbs illa Babylonis vocabulum acceperit. Post diluvium autem Titanem et Prometheum exstitisse. » Et his quidem verbis Alexander turris opificio testimonium ferens,

ἴδιαν ἐκάστῳ φωνὴν δοῦναι, διὸ δὴ Βαβυλῶνα τὴν πόλιν κληθῆναι· μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Τιτᾶνα καὶ Προμηθεῖα γενέσθαι. » Καὶ τὰ μὲν τῆς πυργοποιίας Ἀλέξανδρος ταῦτα μαρτυρῶν καὶ αὐτὸς Βαβυλῶνα διὰ τὴν σύγχυσιν κληθῆναι τὴν πρὸ πολλῶν μυριάδων ἐτῶν μυθολογουμένην παρ' αὐτοῖς βεβασιλευκέναι.

Eusebius Arm. p. 17 mai :

Alexandri Polyhistoris de turris aedificio.

Sibylla ait omnes homines una lingua utentes turrim illam celsissimam extruxisse, ut in caelum conscenderent : Deum vero fortissimum vento afflato eandem turrim dejecisse, peculiaremque singulis sermonem tribuisse, ideoque et urbem Babylonem esse appellatam. Mox post diluvium Titanum atque Prometheum exstitisse : tum etiam a Titano bello Saturnum esse appetitum. De turris aedificio haec tenus.

« Consonant huic loco Joseph. Antiq. I, 4 ; Euseb. P. E. IX, 14 (p. 417, B) ; Epiphan. Hæres. I ; Cyrill. In Julian. I. p. 9 ed. Lips. ; Cedren. p. 11 ed. Paris. 1647, aliique scriptores, quos inter Chorenensis Histor. I, 8. Jam et in Sibyllino libro tertio v. 35 sqq. hæc habentur : ὅπότεν μεγάλου θεοῦ τελίωνται ἀπειλάι κ. τ. λ. » Μαι. Cf. Abydeni fr. 5.

11.

Pergit Eusebius p. 17 : *Prædictis autem hæc addit idem Polyhistor : « Post diluvium imperitasse regioni Chaldaeorum Euexium (Εὐήχσον Sync.) neris quattuor : inde imperium exceptum a filio ejus Chomasbelo neris quattuor cum sossis quinque. A Xisuthro et a diluvio, donec Medi Babylonem occuparunt, summam regum sex supra octoginta supputat Polyhistor, singulosque nominatim e Berosi libro recenset. Ex horum autem omnium ætatibus tres myriades annorum conficit, prætereaque annos ter mille et unum supra nonaginta (1). Post hos qui successione inconcussa regnum obtinuerant, derepente Medos collectis copiis Babylonem cepisse ait, ibique de suis tyrannos constituisse. Hinc nomina quoque tyrannorum Medorum edisserit octo, antequam eorum viginti quattuor supra ducentos ac rursus undecim reges et annos [octo supra quadraginta. Hæc ex margine. In cod. lacuna] : tum et*

Babylonem ab enata in ea confusione vocatam scribit, quam ipsemet ante plures myriadas annorum sub imperio Babyloniorum fingit exstitisse.

11.

Ab anno præsentis mundi 2405 Alexander Polyhistor Chaldaeorum regnum post diluvium continuata serie propagatum resumere molitur, octoginta sex Chaldaeorum Medorumque reges per quandam Sarorum, Nerorum et Sordorum seriem annis millibus triginta quattuor et nonaginta,

Chaldaeos reges quadraginta novem, annosque quadringentos et octo supra quinquaginta. Postea et Arabes novem reges, annosque ducentos quadraginta quinque. Horum annorum recensione perscripta, de Samiramide quoque narrat quæ imperavit Assyriis (2). Rursumque distincte admodum nomina regum quadraginta quinque enumerat, iisque annos tribuit viginti sex supra quingentos. Post hos ait exstitisse Chaldaeorum regem, cui nomen Phulus erat : quem Hebræorum quoque historia memorat, quemque item Phulum appellat. Hic Judæam invasisse dicitur. Deinde Polyhistor Senecheribum regno potitum esse ait : quem quidem Hebræorum libri regnantem referunt imperante Ezechia et prophetante Isaia. Ait autem diserte divinus liber (Regg. IV, 18, 13) : « Anno quartodecimo Ezechiae regis ascendisse Senecheribum ad urbes Judææ munitas, easque cepisse. » Cujus rei peracta historia, subdit : « Et regnavit Asordanes filius ejus pro eo (cap. 19, 37). » Rursusque pergens, ea tempestate ait ægrotasse Ezechiam (c. 20, 7). Tum etiam ordinatim eodem tempore Marudachum Baldanem Babyloniorum regem misisse oratores cum literis et muneribus ad Ezechiam (c. 20, 12). Hæc tradunt Hebræorum scripturæ. Et quidem Senecheribum, cum cujus filio Asordane nec non Marudacho Baldane, Chaldaeorum quoque historiographus memorat : cum quibus etiam Nabuchodonosorum, uti mox dicitur. Hæc autem ratione de iis scribit (v. fr. 12).

(1) Hæc emendanda ex Syncello p. 78, C : Ἀλέξανδρος ὁ Πολυίστωρ ἐκ τοῦδε τοῦ βιβλίου κοσμικοῦ ἔτους βούλεται πάλιν τὴν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῶν Χαλδαίων βασιλείαν κατάρξασθαι, μυθολογῶν διὰ σάρων καὶ νήρων καὶ σώσσων βεβασιλευκέναι Χαλδαίων καὶ Μήδων βασιλεῖς πρῶτον ἐν τρισμυριάσι ἔτεσι καὶ δεκάτῃ (34090), τοῦτ' ἔστιν ἐν σάρσι θ' καὶ νήρσι β' καὶ σώσσις γ'... Ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου τῶν πρῶτων (δύο δευτέρων libri) μὲν Χαλδαίων βασιλείων, Εὐήχσιου καὶ Χωμασθήλου, πρῶτον δὲ Μήδων Ζωροάστρη καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ζ' Χαλδαίων βασιλεῖς εἰσάγει, ἔτη κρατήσαντας ἡλιακὰ ρε', ὃ αὐτὸς Πολυίστωρ, οὐκ ἔτι διὰ σάριον καὶ νήριον καὶ σώσσων καὶ τῆς λοιπῆς ἀλόγου μυθικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ διὰ ἡλιακῶν ἐτῶν.

hoc est saris novem, neris duobus et sossis octo regnasse commentus. Ab tempore octoginta sex præfatorum (quorum duo, Euechius scilicet et Chomasbelus, Chaldaeorum, reliqui octoginta quattuor Medorum reges erant) Zoroastrem et septem Chaldaeorum reges cum sequutos annis solaribus 190 imperantes, non ulterius saris, neris et sossis reliquisve fabulose historie absurditatibus, sed legitimo solarium annorum cursu habita numerandi ratione, Polyhistor idem inducit.

Igitur pro annis 33091 Syncellus exhibet 34090; sed sossorum numerus quem Syncellus dicit, nonnisi 34080 annos continet, uti in margine Syncelli recte notatum est. — De numero 432000, utpote rotundo, vide Bohlen. *Das alte Indien* t. II, p. 292 sqq. et Volney. I. I. p. 363. Qui deinde apud Eusebium ponuntur octo tyranni Medi, numero respondent Zoroastro ejusque successoribus septem, quos Syncellus regnasse dicit annos 190; apud Euseb. Arm. sunt anni 224, vel, ut in margine notatum est, ann. 243 (=189 + 45). Sequuntur reges undecim, qui quot annis regnaverint, in textu non legitur; lacunam Majus explevit ex marginis nota, ubi numerus 48. Fortasse in Græcis erat 45 (confusis siglis με' et μη'). Quod si est, anni 234 ita orti esse videntur, ut duarum dynastiarum tempora temere in unum sint conflata. Ceterum apud Syncellum de undecim Eusebii regibus altum est silentium. — Qui deinceps memorantur Chaldæi reges et Arabes, eorum apud Syncellum longe alia ratio est p. 90, C, et p. 92, A: ubi 7 recenset Chaldæos, qui regnant annis 225; deinde 6 Arabes regnantes per ann. 215. His tredecim regnis ex Syncelli computo expletur tempus, quod inter diluvium et regnum Assyriorum interjectum est. Nomina primi et secundi regis sunt Εὐθήχιος et Χωμάσθηλος, ut apud Berosum quoque primi successores Xisuthri nominantur. Hæc igitur ex aliis plane fontibus derivata sunt.

(2) Aucher. vertit: *Post quos annos etiam ipsam Semiramidem in Assyrios dominatam esse tradit.* Qui mox ponuntur anni 526 apte comparantur cum annis 520, per quos secundum Herodotum Assyrii regnasse dicuntur. Numerus regum: 45 fortasse corruptus est. Erroris occasionem præbere potuit numerus 245 qui in laterculo regum proxime antecessit.

11 a.

Syncell. p. 207, B: Ἀπὸ δὲ Ναβονασάρου τοὺς χρόνους τῆς τῶν ἀστέρων κινήσεως Χαλδαῖοι ἠκρίβωσαν, καὶ ἀπὸ Χαλδαίων οἱ παρ' Ἑλλησι μαθηματικοὶ λαβόντες, ἐπειδὴ, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Βήρωσός φασι, οἱ τὰς Χαλδαϊκὰς ἀρχαιολογίας περιειληφότες, Ναβονάσαρος συναγαγὼν τὰς πράξεις τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἠφάνισεν, ὅπως ἀπ' αὐτοῦ ἡ καταριθμήσις γίνεταί τῶν Χαλδαίων βασιλείων.

Eusebius in Excerptis suis negligenter sane factis neque Nabonassari neque successorum ejus mentionem facit; omisit hæc omnia, ut ad ea prope-

11 a.

Inde a Nabonasaro tempora motus astrorum diligenter annotarunt Chaldæi, et a Chaldæis edocti Græcorum mathematici; quandoquidem ut Alexander et Berosus, Chal-

raret, quæ cum Judæorum historia conjuncta sunt. Vide Niebuhr. *Kleine histor. Schften* p. 195 sqq.

12.

Eusebius Arm. p. 19 ed. Mai:

Ejusdem Alexandri de Senecheribo deque Nabuchonosoro eorumque rebus gestis et strenuis facinoribus.

Postquam regno defunctus est Senecheribi frater, et post Hagisæ in Babylonios dominationem, qui quidem non expleto trigesimo die a Marudacho Balane interemptus est [Aucher. vertit: Postquam regnasset frater Senecharibi et deinde postquam Acises in Babylonios dominatus esset, et necdum triginta, quidem diebus regnum tenuisset, a Marodach Baladano occisus est], Marudachus ipse Baldanes tyrannidem invasit mensibus sex, donec eum sustulit vir quidam nomine Elibus, qui et in regnum successit. Hoc postremo tertium jam annum regnante, Senecheribus rex Assyriorum copias adversus Babylonios contrahebat, prælioque cum iis conserto, superior evadebat: captumque Elibum cum familiaribus ejus in Assyriam transferri jubebat. Is igitur Babyloniorum potitus filium suum Asordanem (Asordanium Aucher.) eis regem imponebat; ipse autem in Assyriam reditum maturabat. Mox quum ad ejus aures rumor esset perlatus, Græcos in Ciliciam coactis copiis bellum transtulisse, eos protinus aggressus est, prælioque inuito, multis suorum amissis, hostes nihilominus profligavit: suamque imaginem, ut esset victoriæ monumentum, eo loco erectam reliquit: cui Chaldaicis literis res a se gestas insculpi mandavit ad memoriam temporum sempiternam. Tarsum quoque urbem ab eo structam ait ad Babylonis exemplar, eidemque nomen inditum Tharsin. Jam et reliquis Senecherimi (sic) gestis perscriptis, subdit eum annis vixisse regnantem octodecim, donec ei structis a filio Ardu muzane (1) insidiis extinctus est. Hæc Polyhistor [cf. Abyden. fr. 7].

Jam etiam tempora cum narratione divinorum librorum congruunt. Sub Ezechia enim Senecherimus regnavit, uti Polyhistor innuit annis octodecim: post quem ejusdem filius annis octo: tum annis viginti et uno Sammughes: itemque frater hujus viginti et uno: deinde Nabupalassarus (Nabuplasar Aucher.) annis viginti: denique Nabucodrossorus (2) tribus annis supra quadraginta: ita ut a Senecherimo ad Nabucodrossorum octoginta et octo anni excurrant. Jam si quis Hebræorum libros

daicarum antiquitatum collectores, tradunt, Nabonasarus quæ de priorum regum rebus gestis exstabant collecta delevit, eo consilio, ut ab ipso regum Chaldæorum enumeratio inciperet.

scrutetur, paria dictis inveniet. Namque post Ezechiam residuis Judæis Manasses imperat Ezechiæ filius quinque annis et quinquaginta (Regg. IV, 21, 1), deinde Amosus (sic pro Ammone Biblia Armeniaca) annis duodecim: tum Josias triginta annis et uno: postea Joachimus, sub cujus regni primordiis occupaturus Hierosolyma Nabuchodonosorus supervenit, captivosque Judæos Babylonem transtulit (c. 24, 1). Atqui ab Ezechia ad Nabuchodonosorum anni octo excurrunt et octoginta, quot nimirum Polyhistor ex historia Chaldaica supputavit.

3. His omnibus absolutis, perguit denuo Polyhistor res aliquot etiam a Senecheribo gestas exponere, deque hujus filio eadem plane ratione scribit qua libri Hebræorum, accurateque admodum cuncta edisserit. Pythagoras sapiens fertur ea tempestate sub his regibus exstitisse (cf. Abydeni fr. 7). Jam post Sammughem imperavit Chaldæis Sardanapallus viginti annis et uno. ** (4) Is ad Asdahagem (Astyagem Aucher.) qui erat Medicæ gentis præses et satrapa, copias auxiliares misit, videlicet ut filio suo Nabucodrossoro desponderet Amahiam e filiabus Asdahagis unam. (5) Deinde Nabucodrossorus dominatus est tribus annis supra quadraginta, qui et collecto exercitu impressionem faciens, Judæos, Phœnices et Syros in servitutem redegit. Neque sane opus est me pluribus confirmare Polyhistorem item in his cum hebraica historia congruere. (6) Post Nabucodrossorum regnat ejus filius Amilmarudochus annis duodecim (deb. duobus), quem Hebræorum literæ Ilmarudochum appellant. Mox Polyhistor ait imperavisse Chaldæis Neglisarum annis quattuor: deinde Nabonedum annis septemdecim. Eo rege Cyrus Cambysis Babylonicam regionem copis invasit, quicum Nabonedus certamine inuito, victus se fuga proripuit. Regnavit autem Babylone Cyrus annis novem, donec in planitie Daharum alio prælio conserto periit. Tum imperium tenuit Cambyzes annis octo: deinde Darius annis sex et triginta: deinde Xerxes ceterique Persarum reges.

Jam vero de Chaldæorum regno uti breviter distincteque tractat Berosus, ita prorsus loquitur et Polyhistor: ex quibus manifestum est, Nabuchodonosorum armata manu cepisse Judæos. Ab hoc autem ad Cyrum Persarum regem anni septuaginta conflantur. — Postrema fragmenti pars ad librum tertium pertinet.

(1) *Ardumuzane*] in margine *Ardamuzane*; et quidem apud IV Reg. XIX, 37, et Josephum Antiquit. Jud. X, 1, Senecheribus interficitur a filiis *Adremelecho* et *Sarasaro*, qui a Chorenensi Hist. I, 22 dicuntur *Adramelus* et *Sanasarus*. » MAT.

Ad § 4 cf. Syncell. p. 210, B: Τοῦτον (Ναβοπαλάσαρον τὸν πατέρα τοῦ Ναβουχοδονόσωρ) ὁ Πολυίστωρ Ἀλέξανδρος Σαρδανάπαλλον καλεῖ πέμψαντα πρὸς Ἀστυάγην σατράπην Μηδίας καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀμουίτην (Ἀρωίτην Goar.) λαβόντα νύμφην εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ναβουχοδονόσωρ. Οὗτος στρατηγὸς ὑπὸ Σάρακος τοῦ Χαλδαίων βασιλέως σταλεῖς, κατὰ τοῦ αὐτοῦ Σάρακος εἰς Νίνον ἐπιστρατεύει· οὐ τὴν ἐφοδὸν πισθηθεὶς ὁ Σάρακος ἑαυτὸν σὺν τοῖς βασιλείοις ἐνέπρησε, καὶ τὴν ἀρχὴν Χαλδαίων καὶ Βαβυλῶνος παρέλαθεν ὁ αὐτὸς Ναβοπαλάσαρος, ὁ τοῦ Ναβουχοδονόσωρ πατήρ.

Narratio turbata. Ἀστυάγης Syncelli et *Asdahages* Eusebii idem esse videtur atque *Cyaxares rex* (σατράπης) *Medorum*, uti bene monet Niebuhr. *Kl. Schften* p. 207, ubi vide. Deinde Nabopalassarus non potest idem esse cum Sardanapallo, qui idem esse debet cum fratre Sammughis, uti postulant quæ apud Eusebium leguntur de tribus regnis Sammughis (an. 21), ejusque fratris (an. 21) et Nabopalassari (a. 20). Quodsi in seqq. Eusebius § 3 post Sardanapallum statim Nabucodrossorum regnasse dicit, id explicari nequit, nisi antiqua textus corruptione, qua Nabupolassaris mentio excidit. Itaque post verba: *Sardanapallus viginti annis et uno*, supplendum est: *et Nabupolassarus annis viginti*. Porro *Sardanapallus* et *Saracus* nomina unum eundemque regem Assyriorum Babyloniorumque designant, sive quod alterum nomen scripturæ compendio in alterum abiit, sive quod utrumque in usu fuit. Ipsa historia ex Abydeno (fr. 17) refigenda. Scilicet hoste adventante, Sardanapallus Nabopalassarum ducem miserat Babylonem. Is vero, defectionem ab Assyriorum rege moliens, cum Cyaxare fœdus et cognationem contraxit, deinde bellum movit, Sardanapallumque ad incitas redegit, atque ita Babyloniæ dominationem adeptus est.

[ad § 6] *annis duodecim* (16'); δύο (β') Josephus (v. fr. 14) C. Apion. I, 19 et Ant. Jud. X, 11, 2; Syncell. p. 226, A, et Canon astronom. V. Clinton. F. H. II, p. 388 not. h. ed. tert. Ibidem vide de reliquorum regum temporibus disputationem uberrimam.

De Senecheribo Berosum laudavit etiam Josephus loco nunc lacunoso in Antiq. Jud. X, 1, 4, p. 369 ed. Didot.: Ἀλλὰ καὶ Βηροσσοῦς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενος μνημονεύει τοῦ βασιλέως Σεναχηρίβου, καὶ ὅτι τῶν Ἀσσυρίων ἤρχε καὶ ὅτι πάσῃ ἐπιστρατεύσατο τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ λέγων οὕτως. **

13.

Josephus Ant. Jud. X, 2, 2, p. 370 ed. Did.: Μνημονεύει δὲ τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως Βαβάδα Βη-

ρωσός. Idem *Merodach Baladan* in LXX, vel ut Euseb. supra fr. 12 init., *Marudachus Baldanes*.

E LIBRO TERTIO.

14.

E libro tertio petita est postrema pars fragmenti duodecimi.

Josephus C. Apion. I, 19: Λέξω δὲ νῦν ἤδη τὰ παρὰ Χαλδαίους ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστορούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. Μάρτυς δὲ τούτων Βηρωσός, ἀνὴρ Χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφόμενοις, ἐπειδὴ περὶ τε ἀστρονομίας καὶ περὶ τῶν παρὰ Χαλδαίους φιλοσοφούμενων αὐτὸς εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐξήνεγκε τὰς συγγραφάς. Οὗτος τοίνυν ὁ Βηρωσός ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπακολουθῶν ἀναγραφαῖς περὶ τε τοῦ γενομένου κατακλισμοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ Μωϋσῆς οὕτως ἱστόρηκε· καὶ περὶ τῆς λάρνακος, ἐν ἣ Νῶχος ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη, προσενηχθείσης αὐτῆς ταῖς ἀκρωρείαις τῶν Ἀρμενίων ὄρων. Εἶτα τοὺς ἀπὸ Νῶχου καταλέγων καὶ τοὺς χρόνους αὐτοῖς προστιθεὶς, ἐπὶ Ναβοπαλάσσαρον παραγίνεται, τὸν Βαβυλῶνος καὶ Χαλδαίων βασιλέα, καὶ τὰς τούτου πράξεις ἀφηγούμενος λέγει, τίνα τρόπον πέμψας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν γῆν τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ Ναβουχοδονόσορον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδήπερ ἀφραστῶτας αὐτοὺς ἐπέθετο, πάντων ἐκράτησε, καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅπως τε πάντα τὸν παρ' ἡμῶν λαὸν ἀναστήσας εἰς Βαβυλῶνα μετόπισεν. Συνέβη δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐρημωθῆναι χρόνον ἑτῶν ἑβδομήκοντα μέχρι Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως.

Κρατῆσαι δὲ φησι τὸν Βαβυλώνιον Αἴγυπτον, Συρίαν, Φοινίκην, Ἀραβίαν, πάντας δὲ ὑπερβαλλόμενον ταῖς πράξεσι τοὺς πρὸ αὐτοῦ Χαλδαίων καὶ Βαβυλωνίων βεβασιλευκότας. Εἴθ' ἐξῆς ὑποκαταβάς ὀλίγον ὁ Βηρωσός πάλιν παρατίθεται ἐν τῇ τῆς ἀρχαιότητος ἱστοριογραφίᾳ· αὐτὰ δὲ παραθήσομαι τὰ τοῦ Βηρωσσοῦ τούτου ἔχοντα τὸν τρόπον.

Verba Berosi, quæ jam sequuntur, jam exscriptis in Ant. Jud. X, 11, p. 391 ed. Didot, ubi sic:

Μέμνηται δ' αὐτοῦ τῶν πράξεων καὶ Βηρωσός ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Χαλδαϊκῶν ἱστοριῶν, λέγων οὕτως· « Ἀκούσας δ' ὁ πατήρ αὐτοῦ Ναβοπαλάσσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἐν τε Αἴγυπτῳ καὶ τοῖς περὶ Συρίαν τὴν κοίλην καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀποστάτης αὐτοῦ γέγονεν, οὐ δυνάμενος αὐτὸς εἶτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονόσορῳ ὄντι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. Συμμιξίας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ καὶ παραταξάμενος αὐτοῦ τε ἐκράτησε καὶ τὴν χώραν ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησατο. Τῷ δὲ πατρὶ αὐτοῦ Ναβοπαλασσάρῳ συνέβη κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀρρωστήσαντι ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, εἶτι βασιλεύσαντι εἴκοσι καὶ ἑν. Αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος καὶ καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον ἐθνῶν συντάξας τισὶ τῶν φίλων μετὰ τῆς βαρυτάτης δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὀρμήσας ὀλιγοστός διὰ τῆς ἐρήμου παραγίνεται εἰς Βαβυλῶνα. Παραλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ τῶν Χαλδαίων καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐ-

E LIBRO TERTIO.

14.

Jam vero ea nunc referam quæ de nobis apud Chaldaeos literarum monumentis mandata sunt, quæ cum libris nostris etiam super aliis rebus in plerisque consentiunt. Testis autem horum est Berosus, vir genere quidem Chaldaeus, iis vero non ignotus qui in literarum studiis versantur, quoniam scripta de astronomia et Chaldaeorum philosophia ipse Græcorum in usum edidit. Is igitur Berosus, antiquissimas sequutus historias, de diluvio et hominibus in eo pereuntibus eadem plane ac Moyses narravit: simul et de arca in qua Noeus generis nostri princeps servatus est, ipsa scilicet in summitatem montium Armeniorum delata. Deinde ortos a Noeo enumerans et sua quibusque tempora assignans, ad Nabopalassarum tandem venit, Babylonis et Chaldaeorum regem, resque eo ab gestas memorans refert quemadmodum in Ægyptum et terram nostram misso filio suo Nabuchodonosoro multis cum copiis, postquam eos defecisse intellexit, omnes devicit, et templum Hierosolymitanum incendit, cunctumque gentis nostræ populum suis e sedibus excitatum Babylonem tulit. Unde et civitatem contigit desolatam mansisse annis LXX usque ad Cylum

regem Persarum. Dicit insuper quod Babylonius tenuerit Ægyptum, Syriam, Phœnicen, Arabiam; quodque priores Chaldaeorum et Babyloniorum reges universos rebus a se gestis superarit. Deinde inferius paullo hæc iterum refert Berosus in Antiquitatibus: ipsa vero Berosi verba proferam, ad hunc modum se habentia.

Rerum autem a Nabuchodonosoro gestarum meminit etiam Berosus in tertio Historiæ Chaldaicæ libro, hisce verbis: « Quumque audisset pater ejus Nabopalassarum, qui in Ægypto et circa Cœlen Syriam et Phœnicen constitutus fuerat, satrapen ab eo defecisse, ipse jam ferendis laboribus impar, filio Nabuchodonosoro adhuc juveni tradidit partem exercitus misitque ad illum bello persequendum. Nabuchodonosorus vero congressus cum illo, qui desciverat, acieque conserta, et eum vicit, et regionem ab hoc initio in regni sui ditionem rededit. At sub id tempus evenit ut Nabopalassarum pater, quum morbum contraxisset, in urbe Babyloniorum diem obiret supremum, postquam regnarat annis viginti et uno. Nabuchodonosorus vero, non multo post patris morte cognita, rebusque in Ægypto et reliqua regione ordinatis, et captivis ex Judæis et Phœnicibus et Syris et ex Ægypti populis commendatis suorum quibusdam amicorum, ut eos una cum

των, κυριεύσας ολοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενομένοις συνέταξεν ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας τόποις ἀποδεῖξαι, αὐτὸς δ' ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων τό τε τοῦ Βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τὴν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν ἀνακαθίνας καὶ ἑτέραν καταχαρισάμενος πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκούντας τὸν ποταμὸν ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, ὑπερεβάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἔνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς δὲ τῆς ἔξω, τοῦτο δὲ τοὺς μὲν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς πλίνθου. Καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν καὶ τοὺς πύλωνας κοσμήσας ἱεροπρεπῶς προσκατεσκεύασε τοῖς πατρικαῖς βασιλείαις ἕτερα βασιλεία ἐχόμενα αὐτῶν ὄν τὸ μὲν ἀνάστημα καὶ τὴν λοιπὴν πολυτέλειαν περισοῦν ἴσως ἂν εἴη λέγειν, πλὴν ὡς ὄντα μεγάλα καὶ υπερήφανα συνετελέσθη ἡμέραις πεντεκαίδεκα. Ἐν δὲ τοῖς βασιλείαις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ἀνοικοδομήσας καὶ τὴν ὄψιν ἀποδοῦς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι καταφυτεύσας δένδροισι παντοδαποῖς, ἐξειργάσατο, καὶ κατεσκεύασε τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς οἰκίας διαθέσσεως, ὡς τετραμμένην ἐν τοῖς κατὰ Μηδίαν τόποις. »

Post hæc Josephus C. Apion. I, 20 pergit ita :

Ταῦτα μὲν οὗτος ἰστόρησε περὶ τοῦ προειρημένου βασιλέως, καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ τῶν Χαλδαϊκῶν, ἐν ἧ μίμνεται τοῖς Ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν ὡς μάτην οἰομένοις ὑπὸ Σεμιράμεως τῆς Ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τὰ θαυμάσια

κατασκευασθῆναι περὶ αὐτὴν ὑπ' ἐκείνης ἔργα ψευδῶς γεγραφοῖσι. Καὶ κατὰ ταῦτα τὴν μὲν τῶν Χαλδαίων γραφὴν ἀξιόπιστον ἡγητέον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀρχαίοις τῶν Φοινίκων σύμφωνα τοῖς ὑπὸ Βηρωσοῦ λεγομένοις ἀναγέγραπται περὶ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ τὴν Φοινίκην ἅπασαν ἐκείνος κατεστρέψατο. Περὶ τούτων γοῦν συμφωνεῖ καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς Ἱστορίαις, μνησθὲν τῆς Τύρου πολιορκίας, καὶ Μεγασθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πειράται τὸν προειρημένον βασιλέα τῶν Βαβυλωνίων Ἡρακλέους ἀνδρεία καὶ μεγέθει πράξεων διενηνοχέειν· καταστρέψασθαι γὰρ αὐτὸν φησι καὶ Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰθέρην. Τὰ δὲ περὶ τοῦ ναοῦ προειρημένα τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι κατεπρήσθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἐπιστρατευσάντων, ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνοικοδομεῖσθαι Κύρου τῆς Ἀσίας τὴν βασιλείαν παρεληφότος, ἐκ τῶν Βηρωσοῦ σαφῶς ἐπιδειχθήσεται παρατεθέντων. Λέγει γὰρ οὗτω διὰ τῆς τρίτης· « Ναβουχοδονόσορος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἀρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους ἐμπροσθεν εἰς ἀρρωστίαν μετελλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκῶς ἔτη τεσσαράκοντα τρία. Τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐειλμαράδουχος. Οὗτος προστάς τῶν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὴν ἀδελφὴν ἔχοντος αὐτοῦ Νηριγλισσοόρου ἀννήθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. Μετὰ δὲ τὸ ἀναιρηθῆναι τούτων διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ Νηριγλισσοόρος ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. Τούτου υἱὸς Λαβοροσοόρχος ἐκυρίευσεν μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἐννέα, ἐπιβουλευθεὶς δὲ, διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοθήη,

gravis armaturæ militibus et impedimentis in Babyloniam deportarent, ipse cum paucis itinere per desertum facto Babylonem se conferebat. Potitus autem rerum quas Chaldaei administraverant, regniq̄ue sibi ab eorum potissimo asservati, totum patris quod fuerat imperium adeptus, captivis quidem, ubi eo venerant, colonias in Babylonia locis maxime opportunis assignari jussit, ipse vero, postquam de belli manublis Beli templum aliaque largiter onaverat, urbemque quæ jam erat instauraverat nova etiam altera addita, ne possent posthac qui ad urbem venirent obsidendam abacto flumine eam aggredi, ternos quidem inferiori urbi, ternosque pariter exteriori murorum ambitus circumdedit, partim quidem ex cocto latere et bitumine, partim vero e latere solo. Quumque urbem bene munisset et portas magnifice adornasset, paternæ regis conliguam aliam exstruxit : cujus de altitudine reliquoque splendore dicere mihi forsans supervacaneum esset. Verum ampla quamvis fuerit et superba, diebus tamen quindecim confecta est et absoluta. In hac regia ex lapide excitavit aggeres quibus speciem dedit montibus persimilem, easque ita fabricavit ut omne genus arboribus consita fuerint. Fecitque pensilem paradisum, ut vocabatur, quod uxor ejus, utpote in Mediæ locis educata, ea desideravit quæ patriam referrent. »

Atque hæc quidem Berossus de rege predicto retulit, utpote quæ multa in tertio Chaldaeorum libro, in quo re-

prehendit historicos Græcos, ut qui vane arbitrentur a Semirade Assyria Babylonem aedificatam, falsoque scripserint miranda opera illic ab ipsa fuisse constructa. Atque in istis Chaldaeorum quidem historia fide digna habenda est; maxime quod in archivis Phœnicum scripta reperiantur quæ cum iis conveniunt a Beroso narratis de rege Babyloniæ, Syriam scilicet et universam Phœnicen illum subegisse. His sane adstipulatur Philostratus in Historiis, quo in loco Tyri obsidionis meminit; et Megasthenes in quarto volumine rerum Indicarum, ubi ostendere contendit predictum Babyloniæ regem fortitudine Herculem et magnitudine præstitisse : dicit enim eum Libyæ bonam partem et Iberiam subjugasse. Quæ vero de Hierosolymorum templo jam dicta sunt, concrematum esse a Babyloniæ exercitu, et captum rursus aedificari, quum Cyrus Asiæ imperium accepisset, ex iis quæ præterea refert Berossus clare manifestabimus. Sic enim in libro tertio ait : « Et Nabuchodonosorus quidem, posteaquam inchoavit predictum murum, morbo implicitus, mox e vita excessit quum regnasset annos tres et quadraginta. In regnum quum succedebat filius ejus Evilmaraduchus. Hic, quod summa rerum nefarie ac petulanter abuteretur, anno altero quam regnare cœperat, Neriglissoori sororis suæ conjugis insidiis occubuit. Hujus autem post necem idem ipse Neriglissoorus, qui ei fecerat insidias, imperium suscepit et annis regnavit quattuor. Hujus filius Laborosoarchodus,

ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπαίνεσθαι. Ἀπολομένου δὲ τούτου συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθησαν Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ Βαβυλωνῶνος, ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως. Ἐπὶ τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τεῖχη τῆς Βαβυλωνίων πόλεως ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεκοσμήθη. Οὕτως δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαίδεκάτῳ ἔτει, προεξεληλυθὼς Κύρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ καταστρεφάμενος τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν, ὄρμησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. Αἰσθόμενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παραταζάμενος, ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ καὶ φυγῶν ὀλιγοστός, συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηῶν πόλιν. Κύρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τεῖχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν καὶ δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέκευξεν ἐπὶ Βόρσιππον, ἐκπολιορκήσων τὸν Ναβόννηδον. Τοῦ δὲ Ναβόννηδου οὐχ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγχειρήσαντος αὐτὸν, πρότερον χρησάμενος Κύρος φιλανθρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ Καρμανίαν, ἐξέπεμψεν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας. Ναβόννηδος μὲν οὖν τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγενόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ κατέστρεψε τὸν βίον. »

Plurima horum ex Josepho excerpit Eusebius Chron. p. 29 sqq., P. E. IX, 11 et 40, p. 414 et 455; ex Eusebio Syncell. p. 220 sq. Cf. Africanus ap. Euseb. P. E. X, 10, p. 488, B, ubi : τοῦ δὲ Ναβουχοδονόσορ μνημονεύει Βηρωσσὸς ὁ Βαβυλωνίος. Tatianus ap. eundem p. 493, A : Βηρωσσὸς... ἀφηγεῖται τινὸς αὐτῶν (regum Babyl.) ὄνομα Ναβουχοδονόσορ τοῦ συστρατεύσαντος ἐπὶ Φοίνικας καὶ Ἰου-

δαίους. — De Nabonedo cf. not. ad fr. 7 et Clinton. p. 372.

14 a.

Clemens Alex. Strom. I, p. 329 : Ἐν δὲ τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας, Ναβουχοδονόσορ, πρὸ τῆς Περσῶν ἡγεμονίας ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐπὶ Φοίνικας καὶ Ἰουδαίους ἐστράτευσεν, ὡς φησι Βηρωσσος ἐν ταῖς Χαλδαϊκαῖς ἱστορίαις. Ἰόβας δὲ περὶ Ἀσσυρίων γράφων, ὁμολογεῖ τὴν ἱστορίαν παρὰ Βηρωσσου εἰληφέναι μαρτυρῶν τὴν ἀλήθειαν τάνδρι. V. Bæckh. Manetho, p. 334.

15.

Theophilus Antioch. Ad Autolyc. III, p. 139 ed. Par. : Ὅτι δὲ περὶ ὧν φαμεν χρόνων συνάδει καὶ Βηρωσσος, ὁ παρὰ Χαλδαίοις φιλοσοφῆσας καὶ μηνύσας Ἑλλῆσιν τὰ Χαλδαϊκὰ γράμματα, ὃς ἀκολούθως τινὰ εἶρηκε τῷ Μωυσεῖ περὶ τε κατακλυσμοῦ καὶ ἐτέρων πολλῶν ἐξιστορῶν. Ἐτι μὴν καὶ τοῖς προφήταις Ἰερμίας καὶ Δανιὴλ σύμφωνα ἐκ μέρους εἶρηκε, τὰ γὰρ (1. γε) συμβάντα τοῖς Ἰουδαίοις ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαβυλωνίων, ὃν αὐτὸς ὀνομάζει Ἀβοθάσσαρον, κέκληται δὲ παρὰ Ἑβραίοις Ναβουχοδονόσορ. Μέννηται καὶ περὶ τοῦ ναοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς ἠρημῶσθαι ὑπὸ τοῦ Χαλδαίων βασιλέως, καὶ ὅτι Κύρου τὸ δεύτερον ἔτος βασιλεύσαντος τοῦ ναοῦ τῶν θεμελίων τεθέντων, Δαρείου πάλιν βασιλεύσαντος τὸ δεύτερον ἔτος ὁ ναὸς ἐπετελέσθη.

16.

Clemens Alex. Protr. I, 5, p. 19 Sylb. : Ἀγάλματα μὲν θεῶν οὐ ξύλα καὶ λίθους ὑπειλήφασιν ὡς περ Ἑλλῆνες, οὐδὲ μὴν ἰβίδας καὶ ἰχνεύμονας, καθάπερ

14. a.

Duodecimo anno Sedeciae regis Nabuchodonosor, septuaginta annis ante principatum Persarum, adversus Phoenices et Judaeos bellum gessit, uti Berossus in Historiis Chaldaicis tradit. Juba autem de Assyriis scribens fatetur se a Berossosumpsisse historiam, vera esse quae ab eo dicuntur testificans.

15.

Verum quod attinet ad nostram computationem, bene nobis convenit cum Beroso, qui apud Chaldaeos philosophatus est, et Chaldaeas literas Graecis ostendit. Hic quoque quaedam Mosi consona dixit de diluvio et de aliis multis. Etiam quaedam tradidit, in quibus non dissentit a prophetis Jeremia et Daniele; nimirum conscripsit ea quae Judaei perpassi sunt a Babyloniorum rege, quem ipse Abonassarum vocat, Hebraei vero Nabuchodonosor nuncupant. Idem declaravit, quomodo Chaldaeorum rex solo aequaverit Hierosolymitanum templum; praeterea ut secundo Cyri regis anno novi templi fundamenta sint facta, et secundo Darii regis anno templum consummatum sit.

16.

Etsi Persae neque cum Graecis ligna et lapides, neque cum Aegyptiis ibidas et ichneumones, tamen cum philosophis

quum adhuc puer esset, regnum quidem tenuit menses novem; per insidias vero, quod multam indolis pravitatem praese ferret, a necessariis suis cum cruciati interfectus est. Hoc autem perempto, quum inter se collissent insidiatores ejus, communi consensu regnum detulere ad Nabonnedum quendam Babylonium, qui et ipse in eadem conjuratione fuerat. Hoc regnante Babylonis moenia, quae flumini adiacebant, ex cocto latere et bitumine splendidius aedificata sunt. Quum autem regni ejus annus decimus septimus ageretur, Cyrus ex Perside cum ingenti profectus exercitu, ac reliquum ejus imperium populatus, in Babyloniam ipsam invasit. Quam ejus impressionem quum sensisset Nabonnedus, obviam egressus cum exercitu, acieque conserta pugna victus, et cum paucis fuga salutem quaerens, sese in Borsippenorum oppidum inclusum dedit. Cyrus autem, Babylone capta, constitutoque exteriora ejus urbis munimenta diruere, quod civitatem videret ad res novas mobilem, urbem vero expugnata difficilem, inde in Borsippum proficiscitur, Nabonnedum obsessurus. Nabonnedum autem, quum non tulisset obsidionem, sed prius sese dedidisset, perhumaniter habuit Cyrus, dataque ei ad habitandum Carmania, e Babylonia dimitti voluit. Et Nabonnedus quidem, reliquo tempore in ista regione exacto, diem obiit supremum. »

Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ πῦρ τε καὶ ὕδωρ, ὡς φιλόσοφοι. Μετὰ πολλὰς μὲντοι ὑστερον περιόδους ἐτῶν ἀνθρωποειδῆ ἀγάλματα σέβειν αὐτοὺς Βῆρωσσοι ἐν τρίτῃ Χαλδαϊκῶν παρίστησι, τοῦτο Ἀρταξέρξου τοῦ Δαρείου τοῦ Ὠχοῦ εἰσηγησαμένου, ὃς πρῶτος τῆς Ἀφροδίτης Ἀναίτιδος τὸ ἀγαλμα ἀναστήσας ἐν Βαβυλῶνι καὶ Σούσοις καὶ Ἐκβατάνοις, Πέρσαις καὶ Βάκτροις καὶ Δαμασκῶ καὶ Σάρδεσιν ὑπέδειξε σέβειν.

16 a.

Hesych. : Σαραχέρω, παρὰ Βηρωσσῶ ἡ κοσμῆτρια τῆς Ἥρας.

TABULA REGUM QUI IN FRAGMENTIS BEROSI MEMORANTUR.

10 reges ante diluuium, ab Aloro ad Xisuthrum.	an. 432000
EUECHOUS.	an. 2400.
CHOMASBELUS.	an. 2700.
84 alii reges.	an. 28980.
8 tyranni Medi.	224 vel. 234
(Sec. Syncell. Zoroaster et septem ejus successores, an. 190)	
11 reges.	(sec. marg. an. 48)
49 reges Chaldaei.	458
9 reges Arabes.	245
45 reges (Assyrii).	526
PHULUS.	
SENECHARIBUS.	81
frater Senecharibi	} Babylonis praefecti et tyranni.
Hagias per triginta circiter dies	
Marodach Baladanus, 6 menses	
Elibas 2 1/2, an.	
Asordanus, Senecharibi filius	
ASORDANUS; Senech. fil. (i. q. Asarhaddon)	8
SAMMUGHES.	21
SARDANAPALLUS s. Sarasus, Sammughis frater (ultim. rex Assyrii).	21
NABOPALASSARUS.	20
NARUCODROSSOR, Nabopalassari fil.	43
AMILMARUDUCHUS.	2
NEBICLISARUS.	4
LABOROSOARCHODUS.	9 mensibus
NABONEDUS.	17 annis
CYRUS.	9
CAMBYSSES.	8
DARIUS.	36

ignem et aquam esse deorum simulacra putarunt. Quin et post aliquot saecula deinde eos coluisse simulacra humana specie praedita, ostendit in tertio Chaldaicorum Berossus, eumque morem ab Artaxerxe Darii filio, Ochi vero patre, introductum fuisse: etenim primus statuam Veneris Anaitidis, quam Babylone, Susis et Ecbatanis possidet, Persis et Bactris et Damasco et Sardis exemplo suo praemonstravit esse colendam.

FRAGMENTA QUAE AD ASTRONOMIAM ET ASTROLOGIAM SPECTANT.

17.

Vitruvius IX, 1 (4): *Berosus, qui, a Chaldaeorum civitate sive natione progressus, in Asia etiam disciplinam patefecit, ita est professus, (lunam) pilam esse ex dimidia parte candentem, reliqua habere caeruleo colore. Quum autem cursum itineris sui peragens subiret orbem solis, tunc eam radiis et impetu caloris corripit, convertitque candentem propter ejus proprietatem luminis ad lumen. Quum autem ea evocata ad solis orbem superiora spectet, tunc inferiorem partem ejus, quod candens non sit, propter aeris similitudinem obscuram videri. Quum ad perpendicularum exstet, ad ejus radios totum lumen ad superiorem speciem retineri et tunc eam vocari primam. Quum praeteriens vadit ad orientis caeli partes, relaxari ab impetu solis, extremamque ejus partem candentiae oppido quam tenui linea ad terram mittere splendorem, et ita ex eo eam secundam vocari. Quotidiana autem versationis remissione tertiam, quartam in dies numerari. Septimo die sol quum sit ad occidentem, luna autem inter orientem et occidentem medias caeli teneat regiones, quod dimidia parte caeli spatium distet a sole, item dimidiam candentiae conversam habere ad terram. Inter solem vero et lunam quum distet totum mundi spatium, et luna orientis orbem solis retrospiciens quum transit ad occidentem, eam quod longius absit a radiis remissam, quarta decima die plena rota totius orbis mittere splendorem, reliquosque dies decrescentia quotidiana ad perfectionem lunaris mensis, versationibus et cursu, a sole revocationibus subire totam, radiosque ejus etiam menstruas dierum efficere rationes.*

18.

Stobaeus Eclog. phys. p. 552 ed. Heer.: Βηρωσσός ἡμικύριον σφαῖραν τὴν σελήνην (εἶναί φησιν).
Id. ibid. p. 556: Βηρωσσός ἴδιον αὐτὴν (τὴν σελήνην) ἔχειν φῶς.

19.

Plutarch. De placit. phil. II, 29 p. 891, E: Βηρωσσός κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπυρώτου μέρους (sc. lunam deficere ait). Eadem

18.

Berosus lunam esse ait globum dimidia sua parte ignitum.
— Berosus lunam propriam sibi lucem habere dicit.

19.

Berosus obversa nobis parte ignis experte lunae fieri eclipsin ait.

Euseb. P. E. XV, 51, p. 848 D; Stobæus Ecl. phys. p. 558.

20.

Vitruvius IX, 6 (9) : *Hemicyclium excavatum ex quadrato ad enelimaque succisum Berossus Chaldæus dicitur invenisse, scaphen sive hemisphaerium Aristarchus Samius.*

21.

Seneca Nat. Qu. III, 29 : *Quidam existimant terram quoque concuti, et dirupto solo nova fluminum capita detegere, quæ amplius ut e pleno profundant. Berossus, qui Belum interpretatus est, ait cursu ista siderum fieri, et adeo quidem id affirmat, ut conflagrationi atque diluvio tempora assignet. Arsura enim terrena contendit, quando omnia sidera, quæ nunc diversos agunt cursus, in cancrum convenerint, sic sub eodem posita vestigio, ut recta linea exire per orbem omnium possit; inundationem futuram, quum eadem siderum turba in capricornum convenerit. Illic solstitium, hæc bruma conficitur; magnæ potentiæ signa, quando in ipsa mutatione anni momenta sunt.*

22.

Plinius H. N. VII, s. 57 : *Epigenes apud Babylonios DCCXX annorum observationes siderum coctilibus laterculis inscriptas docet, gravis auctor in primis; qui minimum Berossus et Critodemus CCCCLXXX (alii CCCXC) annorum. Ex quo apparet æternum literarum usum. — V. Ideler. Chronol. I, p. 215 sq. Annos illos Berossi intellige annos magnos s. periodos, aut cum Perizonio statuendum est excidisse signum M. Cf. Cicero De divin. I, 19 : Contemnamus etiam Babylonios... aut stultitiæ aut vanitatis aut imprudentiæ, qui CCCCLXX millia annorum, ut ipsi dicunt, monumentis comprehensa continent. Diodorus II, 31 : Ἐπὶ τῶν γὰρ ἑπτὰ τε καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας καὶ τρεῖς ἐπὶ ταύταις χιλιάδας (473000) εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν γεγονέναι καταριθμοῦσιν (Chaldæi), ἀπ' οὗ τοῦ παλαιῶν ἤρξαντο τῶν ἀστρῶν τὰς παρατηρήσεις ποιῆσαι. African. ap. Syncell. p. 17 : Τὸν τῶν Χαλδαίων λῆρον, τὸν τῶν τεσσαράκοντα ὀκτὼ μυριάδων, τί δεῖ λέγειν; Quatenus nos Berossi numeros traditos accepimus, summa conflatur annorum circiter 468000. Diversa plane leguntur ap. Syncellum et Euseb. in fragm. 1 in it. — Critodemí ἀποτελέσματα citantur in cod. Colbert. 2069. Lambec. VII, p. 261, 284, et a Julio Firmico et Vettio Valente,*

uti notat Fabricius in Bibl. Gr. tom. II, p. 511 coll. p. 510.

23.

Idem VII, 50 : *Epigenes centum duodecim annos impleri negavit posse; Berossus excedi centum septemdecim.*

Censorin. De die nat. c. 17 : *Epigenes in centum duodecim annis longissimam vitam constituit, Berossus in centum sedecim.*

Epigenes ille Byzantius dicitur ap. Censorin. c. 7. Eundem laudant Seneca Qu. Nat. VII, 3; Stobæus Ecl. I, 29; Plutarch. De plac. phil. III, 2, 7 (Ἐπιγένης πνεύματος ἀναφορὰν γεωμετρῶς πεπυρωμένου sc. τὸν κομήτην εἶναι φησιν). Reponendus etiam, monente Lobeckio in Aglaoph. p. 341, ap. schol. Apoll. Rh. III, 1378, ubi vulgo: Περὶ αὐτοῦ (sc. τοῦ πυρόεντος ἀστέρος) Περιγένης ἐν τοῖς Χαλκιδικαῖς (vv. dd. correx. Χαλδαῖκοῖς) περὶ τῶν μαθημάτων, προειπὼν περὶ τῶν πλανήτων κτλ. e cod. Par.; vulgo Περ. ἐν τῷ περὶ τῆς Χαλκιδικῆς τῶν μαθηματικῶν. Ceterum Byzantius Epigenes fortasse idem quem Rhodium dicit Plinius in Ind. auct. ad lib. VIII. X. XIV. XV. XVII, XVIII, quemque laudat XXXI, s. 21 (*Epigenes aquam, quæ septies putrefacta purgata sit, perhibet amplius non putrescere*).

22.

Vitruvius IX, 4 (7) : *Cetera ex astrologia, quos effectus habeant signa duodecim, stellæ quinque, sol, luna ad humanæ vitæ rationem, Chaldæorum ratiocinationibus est concedendum, quod propria est eorum genethliologiæ ratio, ut possint ante facta et futura ex ratiocinationibus astrorum explicare. Eorum autem inventiones, quas scriptis reliquerunt, qua solertia quibusque acuminibus et quam magni fuerint, qui ab ipsa natione Chaldæorum proflexerunt, ostendunt. Primusque Berossus in insula et civitate Co consedit, ibique aperuit disciplinam. Postea studens Antipater itemque Achinapolus, qui etiam non e nascentia, sed ex conceptione genethliologiæ rationes explicatas reliquit.*

25.

Plinius H. N. VII, 37 : *Variarum artium scientiæ innumerabiles enituerent, quas tamen attingi par sit florem hominum libantibus. Astrologia Berossus, cui ob divinas prædictiones Athenienses publice in Gymnasio statuam inaurata lingua statuere.*